

УДК 324(4):328,1(4):329

DOI <https://doi.org/10.32782/apfs.v051.2024.37>**Т. В. Гончарук-Чолач**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5640-2605>*доктор філософських наук, професор,
завідувачка кафедри політології та філософії імені Сергія Коноівала
Західноукраїнського національного університету***М. І. Гурик**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5864-4931>*кандидат історичних наук,
доцент кафедри політології та філософії імені Сергія Коноівала
Західноукраїнського національного університету***І. П. Ковтун**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-9040-0693>*викладач кафедри політології та філософії імені Сергія Коноівала
Західноукраїнського національного університету*

ЛІБЕРТАРІАНСЬКІ ВЕКТОРИ ПРАВИХ ПАРТІЙ СУЧАСНОСТІ

Постановка проблеми. У контексті сучасних політичних трансформацій, поєднання лібертаріанських принципів з ідеологією правих політичних партій стало важливим предметом наукового аналізу. Лібертаріанство, яке проголошує пріоритет індивідуальних свобод, мінімізацію державного втручання та ринкову автономію, традиційно асоціюється з концепцією вільного ринку та антиколективістським підходом. Водночас праві політичні сили, часто зорієнтовані на націоналістичні принципи, культурну ідентичність та державний суверенітет, зокрема у контексті глобалізації, демонструють схильність до захисту національних інтересів і обмеження міжнародних впливів. Однак у сучасній політичній практиці, що характеризується посиленням реакційних настроїв на тлі зростаючої глобалізації та економічної нерівності, відбувається формування нових політичних синтезів, у яких ліберальні ринкові цінності переплітаються з націоналістичними орієнтаціями. З точки зору теорії держави та політичних інститутів, взаємодія цих двох ідеологій у правих партіях виявляється у прагненні до створення так званої «обмеженої держави», яка забезпечує економічну свободу через ринкову саморегуляцію, водночас залишаючи за собою функції з охорони національної суверенності і культурної цілісності. Лібертаріанські принципи, що сприяють скороченню бюрократії і лібералізації економіки, можуть бути інтегровані в праві політичні платформи, які підтримують жорстку імміграційну політику, захист національних ринків та культури від впливу глобальних економічних сил [2, с. 55]. Цей синтез може слугувати своєрідним механізмом адаптації національних держав до глобальних економічних викликів, зберігаючи при цьому акцент на автоно-

мії нації та її культурних цінностях. Таким чином, на перший погляд, протилежні за своєю суттю ідеології – лібертаріанство та правий націоналізм – можуть об'єднуватись у специфічному політичному проєкті, який формує новий синтетичний підхід до управління державою, де економічна лібералізація та захист національних інтересів виступають взаємно доповнюючими елементами. Аналіз цих процесів потребує переосмислення класичних теоретичних підходів до вивчення глобалізації, націоналізму та економічних структур, оскільки саме в межах цих ідеологічних перетинів виникають нові форми політичної організації, які реагують на актуальні виклики сучасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти діяльності правих популістських партій та їх впливу на сучасній політичній арені характеризуються у працях таких вітчизняних вчених: К. Карамана (участь у виборчих процесах сьогодення популістських партій) [4], Ю. Остапця, В. Петрінка (аналіз результатів правих популістських партій на виборах) [7], Ю. Остапця, М. Зана (характеристика результатів виборів до Європарламенту 2024 р.) [6]. Дослідження проблем лібертаріанства та його впливу на сучасні глобалізаційні процеси зустрічаємо у працях Т. Гончарук-Чолач, М. Гурик, І. Ковтун (характеристика політичної доктрини лібертаріанства) [2], Т. Гончарук-Чолач, М. Гурик, В. Томахів (аналіз ліберальних вчень Людвіга фон Мізеса як теоретичного підґрунтя післявоєнної відбудови України) [3]. Одночасно на фоні розширення популярності даної теми, ще залишається багато недосліджених проблем.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою нашої статті є дослідження

взаємозв'язку між правими популістськими партіями, що використовують елементи лібертаріанства, та їхньою зростаючою популярністю у світі, зокрема в контексті економічної глобалізації, націоналізму та соціальних змін. Для досягнення мети необхідно вирішити такі дослідницькі завдання: 1) охарактеризувати взаємозв'язок між правими популістськими партіями та їхньою зростаючою популярністю у світі; 2) висвітлити програми сьогодишніх правих популістських партій та використання ними елементів лібертаріанства; 3) вивчити причини успіху та невдач правих популістських партій в контексті економічної глобалізації, націоналізму та соціальних змін.

Виклад основного матеріалу. У сучасному політичному контексті ми спостерігаємо парадоксальну ситуацію, коли зростання популярності крайніх правих партій співіснує з прогресуючим трендом на індивідуальну свободу. Цей феномен, на перший погляд, може здаватися суперечливим, адже крайня права традиційно асоціюється з націоналізмом, колективізмом та обмеженням індивідуальних прав на користь державних або національних інтересів. Однак, якщо заглибитися в контекст ідеологічних змін, що відбулися в умовах глобалізації, можна виявити, що обидва явища – зростання підтримки правих політичних сил і поширення ідеї індивідуальної свободи – мають спільну основу, яку можна пояснити змінами в суспільно-політичній та економічній структурах сучасного світу. Індивідуальна свобода, що сьогодні є важливою частиною політичної мови і прагнень різних груп, здобула своє визнання завдяки розвитку ринкових економік, технологічних інновацій та глобальних комунікаційних мереж. Водночас, у світлі економічних і культурних викликів, пов'язаних з глобалізацією, певні праві рухи адаптують ідеї індивідуальної свободи до своїх політичних платформ. Замість стандартних колективістських наративів, що були притаманні старим правим ідеологіям, сучасні праві партії часто апелюють до ідеї економічної свободи, обмеження бюрократичного контролю та захисту приватної власності, одночасно пропонуючи політику, яка прагне зберегти національний суверенітет і культурну цілісність [3, с. 64]. У цьому контексті, індивідуальна свобода перетворюється на важливий елемент для розуміння змін, які відбуваються в межах крайніх правих рухів. Вони пропонують свою версію «лібералізму», який прагне обмежити роль держави в економічній діяльності, надаючи більші можливості для індивідуальних рішень та підприємницької ініціативи. Проте водночас вони виступають проти надмірної глобалізації, яка, на їхню думку, загрожує національним інтересам і культурним цінностям. Таким чином, поєднання індивідуальних прав з націоналістичними поглядами

стає однією з ключових характеристик сучасних правих партій, що вимагають «свободи» в межах національної держави. Отже, тренд на індивідуальну свободу, як ідеологічний та політичний феномен, є важливим аспектом для розуміння сучасних правих рухів, які поєднують традиційні націоналістичні цінності з новими економічними та політичними реаліями глобалізованого світу. Це поєднання індивідуалізму та націоналізму вимагає окремого аналізу, оскільки саме в цьому синтезі виникають нові форми політичних практик, що відповідають на виклики сучасності [12].

Яскравим прикладом цього є перемога партії «Альтернатива для Німеччини» (AfD) на виборах до Європейського парламенту в 2024 році, що є важливим індикатором змін на політичному ландшафті Європи, особливо в контексті зростання популістських і правих рухів. Ця політична сила набрала 17% голосів, не обігнавши лише Християнсько-демократичний союз, який мав 30% голосів, але при цьому випередивши соціал-демократів, які взяли 14% [8]. Успіх AfD підкреслює важливість політичної платформи, що поєднує прагнення до індивідуальних свобод із риторикою націоналізму та критикою глобалізації. Вибори стали яскравим прикладом того, як сучасні праві партії, включаючи AfD, здатні адаптувати традиційні принципи індивідуальної свободи, орієнтуючи їх на захист національних інтересів та суверенітету в умовах глобалізованого світу. Це явище не є випадковим, оскільки за останні роки в багатьох європейських країнах спостерігається подібна тенденція: крайні праві рухи набирають популярності завдяки поєднанню ліберальних економічних ідей, що підкреслюють важливість ринкової свободи і обмеження державного втручання, з антиглобалістськими наративами, які акцентують на необхідності збереження національної ідентичності та контролю за економічними та культурними процесами [1]. Зокрема, AfD зуміла вплести в свою політичну платформу економічні свободи, виступаючи за зменшення бюрократії та дерегуляцію, одночасно пропонуючи жорстку політику щодо обмеження міграції та відновлення суверенітету на національному рівні. Аналіз виборчого результату AfD в 2024 році дозволяє стверджувати, що політичні та економічні зміни, які супроводжують зростання популярності правих партій, взаємодіють із ширшими тенденціями глобалізації, де індивідуальна свобода стає важливою складовою політичного дискурсу. Однак, на відміну від класичних ліберальних підходів, ця свобода не постулюється в контексті глобальної інтеграції, а в рамках національного суверенітету, що свідчить про нові виклики та можливості для розвитку сучасних політичних ідеологій. Таким чином, перемога AfD у 2024 році є частиною більш широ-

кого процесу, в якому крайні праві партії намагаються об'єднати ідеї лібералізму та націоналізму, реагуючи на глобальні економічні та культурні виклики [11].

Якщо сьогодні подивитися на програми правих партій, то можна підкреслити, що це зовсім інші партії ніж були раніше. На сучасному етапі це такі сили, які виступають за захист західної цивілізації, західної культури в межах окремої держави. Вони сьогодні у великій мірі поєднують в собі принципи лібертаріанства. Хоча, незважаючи на те, що праві партії та лібертаріанство, й здаються політично різними ідеологічними течіями, насправді мають спільні риси, які часто виявляються в сучасних політичних практиках, зокрема в контексті постмодерного соціально-економічного середовища. Лібертаріанство, яке акцентує увагу на максимальній економічній свободі, мінімізації державного втручання та захисті індивідуальних прав, в умовах сучасних правих партій іноді здобуває несподівану популярність, що пов'язано з новими викликами глобалізації та соціальними змінами. Ці принципи перегукуються з деякими аспектами сучасного правового дискурсу, де підтримка національної суверенітету, боротьба з надмірним міжнародним впливом та прагнення до економічної самодостатності є основними темами [7, с. 343].

Проте варто зауважити, що ідеї лібертаріанства не завжди знаходять однозначну підтримку в межах правих партій. Зокрема, у правих рухах, які акцентують націоналізм, консерватизм або традиційні цінності, лібертаріанська позиція щодо обмеження ролі держави в питаннях соціальної політики або культурних змін може бути розглянута як недостатньо зважена або навіть небезпечна. Багато правих партій наголошують на важливості підтримки національних інститутів, збереженні соціального порядку та захисті традиційних цінностей, що може вступати в конфлікт з лібертаріанським прагненням до максимального індивідуалізму, у тому числі в соціальних питаннях. У той же час, певні елементи лібертаріанства набувають популярності в правих партіях, які прагнуть поєднати економічний лібералізм з культурними та соціальними аспектами націоналізму. Це видно в тому, як деякі праві партії виступають за дерегуляцію економіки, зменшення податків і скорочення державних витрат, водночас зберігаючи жорстку позицію щодо імміграції, захисту національної культури та збереження традиційних соціальних норм. Таке поєднання економічних принципів лібертаріанства з націоналістичними та консервативними ідеями може створювати специфічні політичні платформи, що привертають виборців, які підтримують як економічну свободу, так і сильну національну державу. Ще одним важливим аспектом

є відмінність між «класичним» лібертаріанством і сучасними правими партіями, що демонструють схильність до авторитаризму в питаннях національної безпеки, культурної політики та суверенітету. Лібертаріанці, як правило, виступають проти централізованого контролю навіть у таких сферах, як оборона або правоохоронні органи, в той час як праві партії, особливо у своїх націоналістичних формах, можуть підтримувати зміцнення державного контролю в цих питаннях, виходячи з концепції національної безпеки [9]. Це може призвести до певних напруженостей між лібертаріанськими ідеями і реаліями правих політичних практик, де сильна держава вважається необхідною для збереження порядку і стабільності. У підсумку, праві партії і лібертаріанство можуть взаємодіяти на різних рівнях: від співіснування ідей економічної свободи та націоналізму до відкритих протиріч між підтримкою мінімізації держави в економіці та необхідністю державного контролю в соціально-культурних питаннях. У цьому контексті можна стверджувати, що в умовах глобалізації праві партії, адаптуючи принципи лібертаріанства, створюють нові політичні платформи, які поєднують ринкові свободи з націоналістичними цінностями, прагнучи знайти баланс між індивідуальними правами і національним суверенітетом [5].

Повертаючись до AfD, варто зазначити, що сьогодні вона висунула свою кандидатуру на пост канцлера. Це Аліса Вайдель, одна з ключових фігур партії «Альтернатива для Німеччини» (AfD), яка з часом здобула популярність завдяки своїй риториці, орієнтованій на збереження національних цінностей та боротьбу з глобалізацією [6, с. 212]. Її кандидатура на пост канцлера Німеччини від AfD є важливою подією, що відображає зміни у політичному ландшафті країни, зокрема зростаючу популярність правих і націоналістичних рухів. Аліса Вайдель, яка є представницею так званого «жорсткого» крила партії, здобула визнання завдяки своїй рішучій позиції щодо імміграційної політики, євроскептицизму та захисту національного суверенітету. Її виступи часто зосереджуються на критиці європейської інтеграції, глобальних торгових угод та міжнародних організацій, які, на її думку, загрожують інтересам Німеччини. Вайдель виступає за обмеження впливу ЄС на національну політику, підкреслюючи важливість відновлення контролю над внутрішніми справами Німеччини, зокрема в економічній і культурній сферах. Її кандидатура на пост канцлера відображає амбіції AfD стати більш важливою політичною силою в Німеччині, зокрема на федеральному рівні. Вайдель має сильну підтримку серед виборців. Її кандидатура також має важливе символічне значення для партії AfD, оскільки вона є жінкою в контексті, де

традиційно домінували чоловіки, і це може допомогти партії підвищити привабливість серед ширших виборчих груп, зокрема жінок, які не завжди асоціюють праві рухи з інтересами свого соціального становища. Однак варто зазначити, що кандидатура Аліси Вайдель на пост канцлера від AfD також є предметом контрверсій. Вона є фігурою, що викликає критику з боку лівих і центристських політиків, які звинувачують її в радикалізмі, ксенофобії та антиєвропейських настроях. Кандидатура Аліси Вайдель на пост канцлера Німеччини від «Альтернативи для Німеччини» (AfD) органічно вкорінюється в ширший контекст зростання популярності правих популістських рухів у західних демократіях, що можна побачити на прикладах Італії, Франції та США. Цей політичний тренд характеризується зростаючою підтримкою партій, що виступають проти глобалізації, Європейського Союзу та імміграції, і вимагають більш суворої політики національної безпеки та збереження традиційних культурних цінностей. Перемога правих популістів на виборах у цих країнах є відображенням схожих настроїв серед виборців, які відчують себе втраченими в умовах економічних труднощів і соціальних змін, що супроводжують глобалізацію. У Італії, зокрема, з перемогою правого руху «Ліга» на чолі з Маттео Сальвіні та партії «Брати Італії» під керівництвом Джорджі Мелоні, країна стала свідком зміщення політичного спектру вправо, орієнтуючи свою політику на боротьбу з нелегальною імміграцією та повернення до національних інтересів. Джорджі Мелоні, як і Аліса Вайдель, є представницею молодої хвилі популістських лідерів, які зуміли об'єднати націоналістичні настрої з економічним лібералізмом, обіцяючи скорочення податків та дерегуляцію для підтримки національних економік. У Франції, Марін Ле Пен, лідерка «Національного об'єднання» (колишній «Національний фронт»), протягом кількох років демонструє, як праві популістські партії можуть використовувати антиглобалістичну та націоналістичну риторику для залучення електорату, який відчуває загрозу від надмірної інтеграції у ЄС та зростаючої кількості іммігрантів [10]. Вона зосереджена на тому, щоб повернути контроль над національною економікою та прикордонними питаннями, підкреслюючи необхідність захисту французької культури та ідентичності. Це дуже схоже на політику Вайзел, яка, в свою чергу, виступає за «первинну» роль національних інтересів перед глобальними ідеями [4, с. 185]. У США Дональд Трамп став яскравим прикладом правого популістського лідера, який успішно об'єднав економічний лібералізм з націоналістичною риторикою, підкреслюючи важливість обмеження імміграції, відновлення економічної незалежності та повернення робочих місць. Його політика «Америка перш за

все» була зосереджена на критиці глобалізації, нерівних торгових угод і посиленні національного суверенітету, що знайшло відгук серед виборців, котрі почувалися відірваними від економічних вигод глобалізації.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Зростання підтримки правих популістських рухів у таких країнах, як Італія, Франція, США та Німеччина, є відображенням загальних процесів, що відбуваються на політичній арені сучасного світу. Всі ці лідери – Джорджі Мелоні, Марін Ле Пен, Дональд Трамп та Аліса Вайдель – пропонують виборцям повернення до традиційних цінностей, обмеження глобалізації та посилення національного суверенітету, що відповідає зростаючим настроям незадоволених громадян, які відчують себе втраченими в умовах економічної нестабільності та соціальних змін. Вибір цих політиків у різних країнах є частиною ширшого процесу, де правий популізм набуває все більшого значення як реакція на реалії глобалізованого світу. Перемога таких партій, як AfD, «Ліга» в Італії, «Національне об'єднання» в Франції та Дональд Трамп в США, свідчить про загальносвітову хвилю популістського націоналізму, яка є реакцією на негативні наслідки глобалізації, посилення ідентичності національних держав та зростання соціальної і культурної напруги. Ключовою рисою цього руху є зростаюча підтримка лідерів, які об'єднують економічний лібералізм з націоналістичними та антиглобалістськими настроями. Ці партії, незважаючи на їх відмінності в соціально-культурних питаннях, мають спільну мету: захист національного суверенітету та ідентичності в умовах глобальних викликів, зокрема в контексті економічної інтеграції та зростаючого впливу міжнародних організацій. Феномен правих популістських рухів є логічним результатом зростання невдоволення серед виборців, які відчують себе відірваними від вигод глобалізації і переживають соціально-економічну нестабільність. Це невдоволення стає основою для політичних платформ, які пропонують повернення до національних цінностей, економічного лібералізму та обмеження глобального впливу на національні справи.

Таким чином, зростання правих популістських партій в Європі та США є частиною глобальної тенденції, що свідчить про пошук альтернативних політичних шляхів у відповідь на проблеми, породжені глобалізацією, економічною нерівністю, соціальною поляризацією та культурними змінами. Це явище має складну природу, де традиційні економічні свободи поєднуються з новими націоналістичними та соціальними прагненнями, що створює нову політичну реальність, яка потребує подальшого вивчення для глибшого розуміння політичних змін на глобаль-

ному рівні. Популярність правих популістських партій у світі, які активно інтегрують елементи лібертаріанства у свої політичні платформи, відображає значні зміни в глобальній політичній динаміці. Лібертаріанські ідеї, зокрема в контексті економічної свободи, зменшення державного втручання в ринок, зниження податків та дерегуляції, стають важливими складовими правих популістських платформ. Проте ці платформи не є чисто лібертаріанськими, оскільки поєднують економічний лібералізм з націоналістичною риторикою, що акцентує увагу на обмеженні міграції, збереженні національної ідентичності та суверенітету. Це дозволяє таким партіям приваблювати електорат, який прагне поєднувати індивідуальні економічні свободи з необхідністю захисту національних інтересів в умовах глобалізованого світу. Зростання правих партій, що орієнтуються на лібертаріанські принципи, можна пояснити кількома факторами. По-перше, економічні проблеми, такі як нерівність і низька мобільність національних економік у рамках глобалізації, сприяють пошуку нових рішень, що включають ринкові свободи й обмеження державного втручання. По-друге, суспільні зміни, пов'язані з масовою міграцією та зростанням соціальних конфліктів, викликають у людей потребу в захисті національної ідентичності, що також підтримується правими партіями. Вони, таким чином, намагаються зберегти баланс між індивідуальними свободами та колективними інтересами національної спільноти. Отже, зростання популярності правих партій, що спираються на елементи лібертаріанства, є частиною ширшого процесу адаптації політичних рухів до нових соціально-економічних реалій. Це поєднання економічного лібералізму з націоналізмом виявляється ефективним способом для мобілізації виборців, які шукають баланс між особистою свободою та захистом національних інтересів у швидко змінному глобалізованому світі.

Література

1. Гарань О. Вибори до Європарламенту: успіх правих популістів і як це вплине на Україну. URL: <https://dif.org.ua/article/vibori-do-evroparlamentu-uspikhpravikh-populistik-i-yak-tse-vplyne-na-ukrainu> (дата звернення 16.06.2024)
2. Гончарук-Чолач Т. В., Гурик М. І., Ковтун І. П. Політична доктрина лібертаріанства. Політичне життя. 2024. С. 49–61.
3. Гончарук-Чолач Т. В., Гурик М. І., Томахів В. Я. Ліберальні вчення Людвіга фон Мізеса як теоретичне підґрунтя післявоєнної відбудови України. Грані. 2023. № 2. С. 61–66.
4. Караман К. Євроскептицизм в програмних документах радикальних парламентських партій країн Європейського Союзу: дис. на здобуття наукового ступеня PhD зі спеціальності 052 Політологія / Маріупольський державний університет. Київ, 2023. 234 с.

5. Мізес Л. Свобода і власність. URL: http://re-ed.com/wp-content/uploads/2018/08/116r_Mises_Liberty_and_Property (дата звернення 11.08.2018)
6. Остапець Ю. О., Зан М. П. Вибори до Європарламенту 2024 року: характеристика результатів та їхній вплив на структурування національних партійних систем країн-членів Європейського Союзу. *Актуальні проблеми соціології та філософії*. 2024. № 49. С. 208–217.
7. Остапець Ю., Петрінко В. Праворадикальні партії Європейського Союзу: генеза, ідеологічні маркери, електоральні результати. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці XX – на початку XXI століття: колективна монографія. Ужгород: Ліра, 2023. С. 329–355.
8. Результати виборів Європейського парламенту 6–9 червня 2024 року та їхнє значення для політичного майбутнього ЄС та України. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rezultaty-vyboriv-yevropeyskoho-parlamentu-6-9-cherhvnya-2024> (дата звернення 16.06.2024)
9. Boaz David. The Libertarian Mind: A Manifesto for Freedom. URL: http://www.cartercenter.org/health/guinea_worm/mini_site/index.html (дата звернення 12.10.2022)
10. Dow James. The Ethical Foundations of Libertarianism. URL: <http://top.bigmir.net/global/uanet> (дата звернення 12.01.2024)
11. 2024 European election results. URL: <https://results.elections.europa.eu/en/> (дата звернення 16.06.2024)
12. Smith John. Libertarianism and the Welfare State: The Role of the State in the Modern Economy. URL: <https://zn.ua/ukr/international/ukrajina-nashljakhu-do-jes-de-mi-je-i-kudi-rukhae-mosja-dali.html> (дата звернення 21.04.2021)

Анотація

Гончарук-Чолач Т. В., Гурик М. І., Ковтун І. П. Лібертаріанські вектори правих партій сучасності. – Стаття.

У статті аналізується зростаюча популярність правих популістських політичних партій на глобальному рівні, які активно інтегрують елементи лібертаріанства у свої політичні платформи. Фокус дослідження зосереджений на ключових ідеологічних складових таких політичних партій, які поєднують націоналістичні та економічно ліберальні принципи, а також взаємозв'язку між цими ідеями та соціально-економічними змінами, викликаними глобалізаційними процесами. Стаття звертає увагу на те, як ці політичні партії, зокрема в Німеччині, Італії, Франції та США сьогодні використовують лібертаріанські ідеї щодо мінімізації державного втручання в економіку, зниження податків, дерегуляції та національного суверенітету для залучення своїх виборців, незадоволених економічними та соціальними наслідками глобалізаційних процесів. Водночас, політичні партії, що орієнтуються на популістський правий дискурс, поєднують ці економічні стратегії з риторикою націоналізму, що включає обмеження міграції, захист національних традицій і боротьбу за культурну та соціальну ідентичність на рівні національних держав. Зростання популярності таких політичних партій можна пояснити їхньою

здатністю відповідати на виклики сучасного світу, зокрема економічної нерівності, соціальних конфліктів та культурних змін. У статті також аналізуються приклади лідерів правих популістських політичних партій, таких як Аліса Вайзел (Німеччина), Джорджія Мелоні (Італія), Марі Ле Пен (Франція) та Дональд Трамп (США), які поєднують ринкові свободи з національними інтересами. Метою статті є розкриття того, як ці політичні партії використовують лібертаріанські принципи в рамках популістської політики, аби мобілізувати виборців, а також дослідження можливих наслідків цього процесу для національних політик і глобального політичного ландшафту.

Ключові слова: лібертаріанство, ідеологія, глобалізація, праві політичні партії, індивідуальні свободи, національні інтереси, економічна нерівність.

Summary

Goncharuk-Cholach T. V., Huryk M. I., Kovtun I. P. **Libertarian vectors of contemporary right-wing parties.** – Article.

The article analyzes the growing popularity of right-wing populist political parties globally, which actively integrate elements of libertarianism into their political platforms. The focus of the research is on the key ideological components of these political parties, which combine nationalist and economically liberal principles, as well as the relationship between these ideas

and the socio-economic changes caused by globalization processes. The article highlights how these political parties, particularly in Germany, Italy, France, and the United States today, use libertarian ideas regarding the minimization of state intervention in the economy, tax reduction, deregulation, and national sovereignty to attract their voters, dissatisfied with the economic and social consequences of globalization. At the same time, political parties that align with the right-wing populist discourse combine these economic strategies with nationalist rhetoric, including restrictions on immigration, protection of national traditions, and the fight for cultural and social identity at the national level. The growing popularity of such political parties can be explained by their ability to respond to the challenges of the modern world, particularly economic inequality, social conflicts, and cultural changes. The article also examines the examples of leaders of right-wing populist political parties, such as Alice Weidel (Germany), Giorgia Meloni (Italy), Marine Le Pen (France), and Donald Trump (USA), who combine market freedoms with national interests. The aim of the article is to reveal how these political parties use libertarian principles within the framework of populist policies to mobilize voters, as well as to explore the potential consequences of this process for national policies and the global political landscape.

Key words: libertarianism, ideology, globalization, right-wing political parties, individual freedoms, national interests, economic inequality.